

Hírlevél 2011/03.

- **BESZÁMOLÓ A KÁBITÓSZER-PROBLÉMA A BÖRTÖNBEN KÉRDÉSKÖRT TÁRGYALÓ LISSZABONI SZAKMAI KONFERENCIÁRÓL**
- **DROG FÓKUSZPONT: AZ ÉVES JELENTÉS A HAZÁNKRÓL ALKOTOTT KÉPET FORMÁLJA**
- **FELHÍVÁS: SZAKPUBLIKÁCIÓKAT DÍJAZ AZ EMCDDA**
- **NEMZETKÖZI ESEMÉNYNAPTÁR**

A BÖRTÖNEGÉSZSÉGÜGY EGYBEN NÉPEGÉSZSÉGÜGY BESZÁMOLÓ A BÖRTÖNÖKRŐL SZÓLÓ LISSZABONI SZAKMAI KONFERENCIÁRÓL

2011-ben a börtönbeli kábítószer-fogyasztással összefüggő egészségügyi irányelvek és szolgáltatások az Éves Jelentés egyik Kiemelt Témáját adják, melyről így az Európai Unió minden országa jelent az EMCDDA felé. Ennek részben oka az, hogy az EU 2009-2012 időszakra vonatkozó kábítószer-ellenes cselekvési tervének két kiemelt akciópontja a (i) szerhasználat és ezzel összefüggő kockázati magatartások monitorozása, illetve (ii) a kapcsolódó beavatkozások, kezelések, prevenciók és ártalomcsökkentő programok biztosítása a börtönökben. Ez azért is fontos, mert a fogvatartás alatt lehetőség nyílik olyan szerhasználók elérésére, akik szabadlábban nem kerültek kapcsolatba az ellátórendszerrel.

A lisszaboni találkozó elsődleges célja az volt, hogy támpontokat nyújtson a résztvevőknek – a nemzeti fókuszpontok képviselőinek, illetve a büntetés-végrehajtás szakembereinek – a Jelentés kapcsolódó fejezetének megírásához, illetve hosszú távon az adatgyűjtési rendszerek kialakításához és fejlesztéséhez.

Nemzetközi bevált gyakorlatok és útmutatók a programok és a monitorozás fejlesztéséhez

A kétnapos konferencián először a témával foglalkozó nemzetközi projektekről és az egyes tagállamok jól működő monitorozó rendszereiről hangzottak el előadások.

Az Európai Unió **Connections projektjének** képviselője beszámolt arról, hogy honlapjukon egy adatbázist működtetnek, amelybe folyamatosan gyűjtik a börtönbeli kezeléssel és ártalomcsökkentéssel Európában végzett kutatások beszámolóit, a vonatkozó nemzetközi ajánlásokat és irányelveket. Emellett létrehoztak egy Bevált Gyakorlatok portált, amelyen konkrét, hatékony kezelési és ártalomcsökkentő programokról szerezhetnek gyakorlati információkat mind a büntetés-végrehajtás szakemberei, mind pedig a börtönökben szolgáltatást nyújtó civil szervezetek.

Egy német szakértő a UNODC nemrégiben publikált kiadványát – **HIV a börtönökben: helyzet és szükségletfelmérés** – mutatta be, amely egy könnyen adaptálható és a teljesség igényével elkészített eszköztár a fertőző betegségek, a drogfogyasztás és a kockázati magatartások börtönbeli elterjedtségének felméréséhez. A kutató és egyben szerző kiemelte, hogy ilyen vizsgálatok során a kvantitatív információk gyűjtése mellett kvalitatív technikák – így a fogvatartottakkal és a személyzettel készített mélyinterjúk, fókuszcsoportos vizsgálatok – alkalmazása is hasznos lehet. Hozzátette továbbá, hogy az ilyen jellegű felmérések eredményeit fontos közérthető beszámolóban összegezni, és szükség van specifikus ajánlások megfogalmazására is, hiszen az egyik legfontosabb cél, hogy a büntetés-végrehajtás szakemberei valós, felmért szükségletek alapján tervezzék és lokalizálják a különböző programokat.

Példaértékű monitorozó rendszerek Belgiumban és Spanyolországban

A belga Büntetés-végrehajtás Egészségügyi Osztályának munkatársa arról számolt be, hogy szervezete két évente országos reprezentatív felmérést végez minden börtönben a kábítószer-fogyasztás elterjedtségéről és minden ezzel kapcsolatos kockázati magatartásról. Ennek

eredményeképpen folyamatosan nyomon tudják követni a trendeket, és ezek alapján tudnak stratégiát és helyi beavatkozásokat tervezni.

Spanyolországban hasonló rendszert építettek ki, ahol a kábítószer-probléma monitorozása 3 fő adatgyűjtési pilléren nyugszik: a rendszeresen elvégzett országos reprezentatív prevalencia vizsgálatokon, a börtönbeli kezelési igények (TDI) adatain, illetve a bv. intézetek saját felmérésein és információin. Az előadó elismerte, hogy egy ilyen komplex rendszer működtetése és a kutatások elvégzése költségigényes feladat, és hazája is áldoz erre anyagi forrásokat, miután a 90-es években ugrásszerűen megemelkedett a HIV-fertőzöttek és a heroin-használók aránya mind a börtönben, mind az általános populációban.

Az elérhető hazai adatok

Az előadásokat követő workshopokon minden ország képviselője arról számolt be, hogy hazájában a kábítószer-használat börtönbeli elterjedtségéről, illetve a problémára adott válaszokkal kapcsolatban milyen adatok, illetve monitorozó rendszerek állnak rendelkezésre. Hazánkban eddig három országos reprezentatív prevalencia vizsgálat készült: 1997-ben, 2004-ben és 2008-ban, azonban fontos lenne e vizsgálatok rendszeres elvégzésének biztosítása. A befogadásnál a kábítószer-használat/függőség felmérése elvileg megtörténik, azonban sok esetben a

fogvatartott nem vallja be esetleges szerhasználatát, továbbá összesített adatok kinyeréséhez is fejleszteni szükséges a büntetés-végrehajtás statisztikai rendszerét. A börtönben megkezdett kezelésekről az Országos Addiktológiai Centrum TDI adatbázisából, illetve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának regiszteréből nyerhetők információk. A 2007 óta tartó nagyszabású HIV/Hepatitis kampányszűrések szintén kiegészültek kockázati magatartásokat felmérő anonim kérdőívvel, azonban a lekérdezések csak bizonyos börtönökben valósultak meg és a kérdőívvezés folytatása kapacitáshiány miatt szintén kérdéses.

Ahogy azt a konferencia több előadója is említette, a kutatások és a problémára adott válaszok kivitelezése költség- és munkaigényes feladat, azonban a befektetés indokolt, hiszen a börtönegészségügy népegészségügy, mely kijelentés sokszor elhangzott a kétnapos találkozó során.

A találkozón elhangzott előadások a Nemzeti Drog Fókuszpont honlapján

A találkozóról bővebb felvilágosítást ad Tarján Anna.

telefon: 476-1100 / 2636

e-mail: tarjan.anna@oek.antsz.hu

EMCDDA: SZAKÉRTŐI PUBLIKÁCIÓKAT DÍJAZ LISSZABONI TISZTELGÉS A TUDOMÁNYOS ÍRÁSOK ELŐTT

Az idei évben először díjazza az EMCDDA a kábítószer-jelenségről szóló színvonalas európai tudományos publikációkat. A lisszaboni díjátadó, melyre a jövőben évente sor kerül, egyfajta tisztelgés az ezen - az európai polgárok számára különösen fontos - területen megjelenő tudományos írások előtt. A díjkiosztó ünnepély az EMCDDA Tudományos Bizottságának november 14-15-én tartandó üléséhez kapcsolódóan Lisszabonban kerül megrendezésre.

A pályázatra benyújtható publikációk alapvetően a kábítószer-jelenségről szólnak, de érinthetik a legális szerekkel kapcsolatos problémákat is. A pályázó anyagot jegyző szerző az EU-ban, illetve Norvégiában tevékenykedik, s a cikk 2010-ben jelent meg valamely, szakértők által opponált (peer-reviewed) tudományos folyóiratban. Az elbírálásra leadott pályázat az Európai Unióban hivatalos 23 nyelv valamelyikén, illetve norvég nyelven íródott, melyhez angol nyelvű tartalmi kivonat tartozik. A pályázatra 2011. május 2-áig lehet jelentkezni.

További információ és a jelentkezési feltételek az EMCDDA honlapján

DROG FÓKUSZPONT: AZ ÉVES JELENTÉS A HAZÁNKRÓL ALKOTOTT KÉPET FORMÁLJA ELKEZDŐDÖTT A 2010. ÉVI VÁLTOZÁSOK SZÁMBAVÉTELE

A kábítószer-probléma különböző vetületeivel kapcsolatos országos adatgyűjtések 2010. évi lezárásával párhuzamosan megkezdődött a Nemzeti Drog Fókuszpont évente megjelenő országjelentésének összeállítása. Az EMCDDA standardjai alapján készülő, nemzetközileg összehasonlítható adatokat elemző éves jelentés mintegy 120 oldalon mutatja be a vizsgált évben bekövetkezett változásokat a kábítószer-probléma minden területén az elterjedtségével és a válaszlépésekkel kapcsolatosan.

A szakmai munka első szakaszában a Drog Fókuszpont munkatársai a szakminisztériumok, országos hatáskörű intézmények (így pl. a büntető igazságszolgáltatás, az egészségügy és a szociális ellátás hivatalai) vonatkozó beszámolóit, emellett

egyetemek, kutatóintézetek és más intézmények kutatásait gyűjti be és dolgozza fel nemzetközileg egységesített módon.

A Jelentés első fejezete a drogpolitika és drogstratégia adott évre vonatkozó fejleményeit tekinti át. A következő fejezet a lakossági felmérések kutatási eredményeit ismerteti. A 3. fejezet a prevenció programok makroszintű elemzését nyújtja. A Jelentés 4. fejezetének témáját adó problémás kábítószer-fogyasztás idén elsősorban az új szerek, például a gyakran intravénásan adagolt mepredron használatával kapcsolatos új információkat tekinti át. A kezelésről és ellátásról szóló fejezetben a TDI és OSAP adatok kerülnek feldolgozásra. A 6. fejezetben az egészségügyi következményekről: a fertőzésekről, a mérgezésekről és a halálózásról esik szó. A következő két fejezetben az egészségügyi következményekre adott válaszlépések – fertőzések és mérgezések megelőzése – és a szociális válaszlépések – a reszocializációs és reintegrációs programok – legújabb fejleményei kerülnek bemutatásra. A 9. fejezetben vizsgált kábítószer-fogyasztással összefüggő bűnözés tendenciái rajzolódni kezdnek ki. A 10. fejezet a kábítószerpiacon bekövetkezett változásokat mutatja be.

A legújabb Jelentéshez két ún. Kiemelt téma készül. Ezekben az összeállításokban egy-egy kapcsolódó speciális terület kerül részletesebb bemutatásra. A témakörök évről évre változnak, minden EU tagállam elkészíti az adott témára vonatkozó

beszámolóját, melyeket az EMCDDA a következő évben európai szinten összesítve közread. A készülő, 2010-es adatokon nyugvó jelentés egyik kiemelt témája *a kábítószer-fogyasztással összefüggő egészségügyi stratégiák és szolgáltatások a börtönökben*. A másik kiemelt téma *a gyermeket nevelő szerhasználók speciális helyzetét, kezelési igényeit járja körül*.

A korábbi évekhez hasonlóan a Drog Fókuszpont munkatársai március és április hónapban keresik meg az egyes fejezetekhez releváns adatokkal rendelkező hazai intézményeket. Az adatszolgáltatás és monitorozás közös cél, hiszen az így begyűjtött információkat összegző Jelentés és annak minősége – azon túl, hogy a hazai döntéshozók munkáját alapvetően segítheti – meghatározza a magyarországi kábítószer-helyzetről európai fórumokon kialakuló képet. A május végéig elkészülő fejezetek szakmai opponálást, majd angolra fordítást követően ősszel kerülnek a KKB elé. A 2010-es Éves Jelentés – mint eddig is - novemberben válik a széles nyilvánosság számára elérhetővé.

Az Éves Jelentések a magyarországi kábítószerhelyzetről a Nemzeti Drog Fókuszpont honlapján hozzáférhetők.

NEMZETKÖZI ESEMÉNYNAPTÁR 2011

Időpont	Szervező	Cím	Helyszín	Információ
2011. március				
29	Kék Pont Alapítvány	Szakmai nap a női szolgáltatásokról	Belvárosi Oktatási Iroda Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 34.	Vadász Viktória: 20/918-2290 vagy 1/215-7833
2011. április				
3-7	IHRA	Ártalomcsökkentés 2011: az IHRA 22. Nemzetközi Konferenciája	Bejrút, Libanon	http://www.ihra.net/conference/
5	Tanács	Horizontális Munkacsoport Levezető elnök: Magyarország	Brüsszel, Belgium	http://www.emcdda.europa.eu/about/partners/council
6	Tanács	USA és Közép-Ázsia dialógus Levezető elnök: Magyarország	Brüsszel, Belgium	http://www.emcdda.europa.eu/about/partners/council
2011. május				
3	Tanács	Horizontális Munkacsoport Levezető elnök: Magyarország	Brüsszel, Belgium	http://www.emcdda.europa.eu/about/partners/council
10	Tanács	Nemzeti Drogkoordinátorok Találkozója	Budapest	
11-12	EMCDDA	REITOX EWS hálózat 11. szakértői találkozója és az új szerek	Lisszabon, Portugália	Beszámoló májusi hírlevelünkben!
19-20	EMCDDA	Eurolib Plenáris Ülés	Lisszabon, Portugália	
2011. június				
21-22	EMCDDA	Szakértői találkozó / Populációs vizsgálatok kulcsindikátor	Lisszabon, Portugália	Beszámoló júniusi hírlevelünkben!
21	Tanács	Horizontális Munkacsoport Levezető elnök: Magyarország	Brüsszel, Belgium	
24	EMCDDA	Események a „Kábítószer-fogyasztás Elleni Küzdelem Nemzetközi Napja” alkalmából	Lisszabon, Portugália	
27-29	Tanács	XIII. Magas Szintű EU-LAC Találkozó Levezető elnök: Magyarország	Bogota, Kolumbia	